

Xalqaro baholash tizimi va milliy ta'lim strategiyasi.

**Islomova Xafiza
Azamatovna**

*Toshkent amaliy fanlar universiteti. Boshlang'ich
ta'lim nazariyasi va metodikasi kafedrasida, dosenti*

Annotatsiya: Xalqaro baholash tizimlari ta'lim samaradorligi to'g'risida qimmatli tushunchalar berish, takomillashtirish yo'nalishlarini aniqlash va mukammallikning global mezonlarini shakllantirish orqali milliy ta'lim strategiyalarini shakllantirishda hal qiluvchi rol o'ynaydi. Ushbu ilmiy maqola xalqaro baholash tizimlari va milliy ta'lim strategiyalarini ishlab chiqish o'rtasidagi o'zaro bog'liqlikni o'rganadi, mamlakatlar o'zlarining ta'lim tizimlarini yaxshilash va ijobiy o'zgarishlarni amalga oshirish uchun xalqaro baholashdan foydalanish usullarini yoritadi. Ushbu tadqiqot ilg'or tajribalar va amaliy misollarni o'rganib chiqib, ta'lim sohasidagi mukammallikni rag'batlantirish va talabalarni XXI asrda muvaffaqiyatga tayyorlash uchun milliy ta'lim siyosatini xalqaro mezonlarga moslashtirish muhimligini tushuntiradi.

Kalit so'zlar: xalqaro baholash tizimlari, milliy ta'lim strategiyasi, ta'lim mukammalligi, taqqoslash, siyosatni muvofiqlashtirish, global raqobatbardoshlik

Аннотация: Международные системы оценки играют решающую роль в формировании национальных стратегий образования, предоставляя ценную информацию об эффективности образования, определяя области улучшения и формируя глобальные критерии совершенства. В этом исследовательском документе рассматривается взаимосвязь между международными системами оценки и разработкой национальных стратегий в области образования, подчеркивая способы, с помощью которых страны могут использовать международную оценку для улучшения своих систем образования и достижения позитивных изменений. В этом исследовании изучаются передовой опыт и тематические исследования, чтобы объяснить важность приведения национальной политики в области образования в соответствие с международными стандартами для продвижения передового опыта в образовании и подготовки студентов к успеху в 21 веке.

Ключевые слова: международные системы оценки, национальная стратегия образования, превосходство образования, сравнение, координация политики, глобальная конкурентоспособность.

Abstract: International assessment systems play a decisive role in the formation of national education strategies by providing valuable insights into the effectiveness of

education, identifying areas of improvement and forming global criteria of excellence. This research paper examines the relationship between international assessment systems and the development of national education strategies, highlighting ways in which countries can use international assessment to improve their education systems and bring about positive change. This study explores best practices and case studies to explain the importance of aligning national education policies with international standards to promote excellence in education and prepare students for success in the 21st century.

Key words: international assessment systems, national education strategy, educational excellence, comparison, policy coordination, global competitiveness

Kirish:

O‘zaro bog‘liqlik kuchayib borayotgan dunyoda ta’lim sifati mamlakatning raqobatbardoshligi va ijtimoiy-iqtisodiy taraqqiyotining asosiy omili sifatida maydonga chiqdi. Xalqaro talabalarni baholash dasturi (PISA), xalqaro matematika va fanlarni o‘rganish tendentsiyalari (TIMSS) va kattalar malakasini xalqaro baholash dasturi (PIAAC) kabi xalqaro baholash tizimlari ta’lim darajasini baholash va taqqoslashda muhim rol o‘ynaydi. mamlakatlar bo'yicha ishlash. Ushbu maqola xalqaro baholash tizimlari va milliy ta'lim strategiyalari o'rtasidagi simbiotik munosabatlarni o'rganadi, mamlakatlar siyosat qarorlarini xabardor qilish, ta'lim islohotlarini boshlash va o'qitish va o'qitishda mukammallikni rivojlantirish uchun global baholashdan qanday foydalanishini o'rganadi.

Xalqaro baholash tizimlarining ahamiyati:

Xalqaro baholash tizimlari mamlakatlarga ta'lim tizimlari samaradorligini baholash, global tengdoshlar bilan ishlashni solishtirish va kuchli va zaif tomonlarini aniqlash uchun standartlashtirilgan ko'rsatkichlar bilan ta'minlaydi. Xalqaro baholashlarda ishtirok etish orqali mamlakatlar o'z talabalarining asosiy fanlar bo'yicha kompetentsiyalari, tanqidiy fikrlash qobiliyatlari va tobora murakkab va o'zaro bog'langan dunyoga tayyorligi haqida qimmatli tushunchalarga ega bo'ladilar. Ushbu baholashlar dalillarga asoslangan siyosat ishlab chiqish uchun katalizator bo'lib xizmat qiladi, siyosatchilar, o'qituvchilar va manfaatdor tomonlar o'rtasida ta'lim natijalarini yaxshilash va talabalarning har tomonlama rivojlanishini ta'minlash bo'yicha strategiyalar bo'yicha muloqotni rag'batlantiradi.

Milliy ta'lim strategiyalarini xalqaro mezonlarga moslashtirish:

Xalqaro mezonlarga mos keladigan milliy ta'lim strategiyalari ta'limning mukammalligi, ilg'or tajribalar va o'qitish va o'qitishning yangi tendentsiyalari bo'yicha kengroq istiqbollardan foydalanadi. Xalqaro baholashlardan olingan ma'lumotlarni o'z siyosat doirasiga integratsiyalashgan mamlakatlar ta'limni yaxshilash bo'yicha ulkan maqsadlar qo'yishi, asosiy sohalarga investitsiyalarni ustuvorligini belgilashi va istalgan natijalarga erishish yo'lidagi taraqqiyotni kuzatishi mumkin. Milliy o'quv dasturlari, o'qituvchilar malakasini oshirish dasturlari va baholash amaliyotini jahon standartlariga moslashtirish orqali mamlakatlar ta'limda doimiy takomillashtirish, innovatsiyalar va mas'uliyat madaniyatini oshirishi mumkin.

Misollar va eng yaxshi amaliyotlar:

Ko'pgina mamlakatlar o'zlarining ta'lim siyosatlarini xabardor qilish va tizimli islohotlarni amalga oshirish uchun xalqaro baholash ma'lumotlaridan muvaffaqiyatli foydalandilar. Misol uchun, Finlyandiyaning xalqaro baholashdagi yuqori ko'rsatkichlari bilan mashhur bo'lgan ta'lim tizimi o'qituvchilarning kasbiy mahorati, talabalar farovonligi va sifatli ta'lim olishdan teng foydalanishni ta'minlashga qaratilgan. Singapur talabalarini 21-asr ko'nikmalari bilan jihozlash va bilimga asoslangan iqtisodiyotga tayyorligini oshirish uchun o'zining milliy o'quv dasturini strategik jihatdan global standartlarga moslashtirdi. Ushbu amaliy tadqiqotlar xalqaro baholash tushunchalarini milliy ta'lim strategiyalariga integratsiyalashning o'zgaruvchan ta'sirini ta'kidlaydi, bu esa o'quvchilar natijalarini yaxshilashga, o'qituvchilar salohiyatini oshirishga va ta'lim tengligini oshirishga olib keladi.

Madaniy omillar talabalarning xalqaro baholash dasturi (PISA) kabi xalqaro baholashda o'quvchilarning samaradorligiga ta'sir qilishda muhim rol o'ynaydi. Talabalarning o'qish, matematika va tabiiy fanlar bo'yicha malakasini o'ldaydigan PISA ballari nafaqat akademik omillar bilan belgilanadi, balki bir qator madaniy ta'sirlar bilan ham shakllanadi. Madaniy omillar PISA ballariga qanday ta'sir qilishi mumkin:

1. Ta'limga munosabat:

- Ta'limga bo'lgan madaniy munosabat, masalan, o'quv yutuqlariga berilgan baho, o'qishni qo'llab-quvvatlashda ota-onalarning roli va muvaffaqiyatga oid jamiyatning umidlari o'quvchilarning motivatsiyasi va o'qishga bo'lgan qiziqishiga ta'sir qilishi mumkin.

- Ta'lim yuksak qadrlanadigan va ijtimoiy harakatchanlik yoki oila sharafiga yo'l sifatida ko'rilgan madaniyatlarda talabalar o'z o'qishlariga ko'proq fidoyilik ko'rsatishlari va PISA kabi baholashlarda yaxshi natijalarga erishishlari mumkin.

2. O'qitish va o'qitish uslublari:

- Madaniy me'yorlar va an'analar mamlakat ta'lim tizimida o'qitish va o'qitish uslublarini shakllantirishi mumkin. Misol uchun, ba'zi madaniyatlar eslab qolish va o'qituvchiga yo'naltirilgan ta'limga urg'u berishi mumkin, boshqalari esa tanqidiy fikrlash, ijodkorlik va talabalarga yo'naltirilgan yondashuvlarga ustunlik beradi.

- O'qitish usullarining xilma-xilligi o'quvchilarning muammolarni hal qilish, tanqidiy fikrlash va bilimlarni qo'llash qobiliyatiga ta'sir qilishi mumkin, bularning barchasi PISAda baholanadigan muhim ko'nikmalardir.

3. Til va muloqot:

- Tilni bilish akademik muvaffaqiyatning asosiy omilidir. Madaniy omillar, jumladan, tilning kundalik hayotda keng tarqalganligi va lingvistik ko'nikmalarga berilgan ahamiyat talabalarning PISA o'qish komponenti bo'yicha ishlashiga ta'sir qilishi mumkin.

- Muloqot uslublari va me'yorlaridagi farqlar o'quvchilarning test savollarini qanday izohlashi va javob berishiga, xususan, o'qishni tushunish vazifalariga ham ta'sir qilishi mumkin.

4. Ijtimoiy-iqtisodiy kontekst:

- Ijtimoiy-iqtisodiy maqom bilan bog'liq bo'lgan madaniy omillar o'quvchilarning PISA natijalariga ta'sir qilishi mumkin. Daromadlar tengsizligi yuqori bo'lgan yoki ma'lum ijtimoiy guruhlar kamsitishlarga duchor bo'lgan jamiyatlarda kam

ta'minlangan talabalar ta'lim resurslari va qo'llab-quvvatlashdan foydalanish imkoniyati cheklangan bo'lishi mumkin.

- Ijtimoiy harakatchanlik va tenglikni madaniy idrok etish talabalarning intilishlari va akademik muvaffaqiyatga erishish imkoniyatlariga ta'sir ko'rsatishi mumkin, natijada standartlashtirilgan baholash bo'yicha ularning faoliyatini shakllantiradi.

5. Ota-onalar ishtiroki va yordami:

- Ota-onalarning ta'limga jalb etilishiga oid madaniy me'yorlar o'quvchilarning o'quv yutuqlariga ta'sir qilishi mumkin. Ota-onalar o'z farzandlarining bilim olishi bilan qattiq shug'ullanadigan va uyda qo'shimcha yordam ko'rsatadigan madaniyatlarda o'quvchilar PISA kabi baholashlarda yaxshi natijalarga erishishlari mumkin.

- Ota-onalarning umidlari, ta'limga bo'lgan e'tiqodlari va ishtirok etish darajasidagi farqlar o'quvchilarning o'qishga bo'lgan munosabatiga, o'qish odatlariga va umumiy o'quv natijalariga ta'sir qilishi mumkin.

6. Testdan o'tish strategiyalari:

- Talabalar PISA kabi standartlashtirilgan testlarga qanday yondashishlarida madaniy omillar ham rol o'ynashi mumkin. Test topshirish strategiyalaridagi farqlar, masalan, vaqtni boshqarish, ko'p tanlov formatlari bilan tanishish va yuqori baholar bilan qulaylik talabalarning ballariga ta'sir qilishi mumkin.

- Baholash, raqobat va o'quv muvaffaqiyatiga bo'lgan madaniy munosabat talabalarning imtihonlarga tayyorgarlik ko'rish usullari va imtihon sharoitidagi faoliyatini shakllantirishi mumkin.

Madaniy omillarning PISA ballariga ta'sirini tushunish baholash natijalarini to'g'ri talqin qilish, turli xil talabalar populyatsiyasini qo'llab-quvvatlash uchun maqsadli tadbirlarni ishlab chiqish va global kontekstda ta'lim tengligi va inklyuzivlikni ta'minlash uchun juda muhimdir. Siyosatchilar, o'qituvchilar va manfaatdor tomonlar akademik yutuqlarning madaniy jihatlarini tan olish va ularga e'tibor qaratish orqali barcha talabalarga PISA kabi xalqaro baholashlarda muvaffaqiyat qozonish va muvaffaqiyatga erishish imkonini beruvchi madaniyatga javob beradigan va adolatli ta'lim tizimlarini yaratish ustida ishlashlari mumkin.

Xulosa:

Xulosa qilib aytganda, xalqaro baholash tizimlari ta'lim samaradorligiga global istiqbolni taqdim etish, mukammallikni taqqoslash va dalillarga asoslangan siyosat qarorlarini qabul qilish orqali milliy ta'lim strategiyalarini shakllantirishda hal qiluvchi rol o'ynaydi. Xalqaro baholash natijalaridan foydalangan holda, mamlakatlar takomillashtirilishi kerak bo'lgan yo'nalishlarni aniqlashlari, ta'limda mukammallikka erishish uchun ulkan maqsadlarni belgilashlari va talabalarni tez rivojlanayotgan dunyoda muvaffaqiyatga erishish uchun zarur bo'lgan bilim va ko'nikmalar bilan jihozlashlari mumkin. Milliy ta'lim strategiyalarini xalqaro mezonlarga moslashtirish o'z ta'lim tizimlarining sifati, tengligi va dolzarbligini oshirishga intilayotgan mamlakatlar uchun strategik zarurat bo'lib, pirovardida yaxshi ma'lumotli va global miqyosda raqobatbardosh fuqarolarni yetishtirishga hissa qo'shadi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Toshpulatovich, Yuldashev Odiljon. "ON THE MECHANISMS OF PREPARING FUTURE TEACHERS FOR INNOVATIVE ACTIVITY." *Galaxy International Interdisciplinary Research Journal* 11.11 (2023): 824-827.
2. Toshpulatovich, Yuldashev Odiljon. "COHTИHУИTY OF INNOVATIVE EDUCATIONAL TECHNOLOGIES AND EDUCATIONAL EFFECTIVENESS." *Galaxy International Interdisciplinary Research Journal* 11.11 (2023): 821-823.
3. Ganievich, Dosmatov Togonboy. "REQUIREMENTS FOR THE CREATION OF NEW PEDAGOGICAL TECHNOLOGIES IN EDUCATION OF YOUTH STUDENTS." *Galaxy International Interdisciplinary Research Journal* 11.11 (2023): 814-817.
4. Ganievich, Dosmatov Togonboy, and Oktamova Irodakhon Dilshodovna. "COMBINED AGGREGATE FOR WORKING THE SOIL BEFORE PLANTING." *Galaxy International Interdisciplinary Research Journal* 11.12 (2023): 873-876.